

مناطق توریستی و گردشگری بخش کوهسرخ :

کوهسرخ در یک نگاه :

بخش کوهسرخ با وسعتی معادل ۲۱۹۳ کیلومتر مربع ، شامل نیمه ی شمالی شهرستان کاشمر می شود. کوهسرخ منطقه ای کوهستانی و فلات مانند است که از هشت سو ، شش شهرستان آن را همچون نگینی در بر گرفته اند : از شمال نیشابور ، از شمال غرب سبزوار ، از مغرب بردسکن ، از جنوب غربی خلیل آباد ، از جنوب و جنوب شرقی کاشمر و از شرق و شمال شرقی تربت حیدریه . رشته کوه (کوه سیاه) کوهسرخ با دیواره ای بلند گویی خط پایانی بر بخشی از کویر بردسکن و دشت هموار خلیل آباد و کاشمر است . قرار داشتن در ارتفاعات و نزدیکی به دشت ، آب و هوایی متفاوت از نقاط اطراف برای کوهسرخ به ارمغان آورده است . زمستان طولانی عملا دوره ی گرما را محدود کرده است به نحوی که در حال حاضر ، بجز در ادارات و نهادهای در هیچ یک از منازل مسکونی روستاها و شهر ریوش کولر وجود ندارد و اگر تعداد انگشت شماری پیدا شوند ، کاربرد چندانی نخواهند داشت.

جاذبه های کوهسرخ :

بهترین فصل سفر به کوهسرخ از اول بهار تا آخر اردیبهشت است . البته مواقع دیگر ویژگی خاص خود را دارد . ما در این گفتار به معرفی برخی جاذبه های گردشگری کوهسرخ به صورت نمونه ای و مختصر می پردازیم :

الف : جاذبه های طبیعی چشم انداز های زیبا و تفرجگاه های کم نظیر کوهسرخ را تحت عنوان جاذبه های طبیعی در این قسمت معرفی میکنیم

۱ - تنگل (جنگل) : تنگل ها در کوهسرخ یادآور جنگلهای طبیعی سالیان گذشته بوده است که کم کم به جنگلهای مصنوعی تبدیل شده اند و در کوهسرخ تنگل هایی از این دست فراوانند که از جمله می توان به تنگلهای زیر اشاره کرد :

- ✓ **تنگل آب** : متصل به روستای کریز و واقع در مغرب این روستا ، تنگل مذکور با جهت شمالی ، جنوبی از مظهر چشمه ی قنات گونه ی آبگرم (گرمک) شروع شده و پس از طی مسیری ناهموار و گذر از چند آبشار کوچک و بزرگ به رودخانه ی شش تراز می پیوندد . آبشارهای زیبای کریز در این تنگل واقع شده است . بستر تنگ با دیواره های سنگی عمیقی در قسمت آبشارها ، بسیار جالب و جذاب است .
- ✓ **تنگل باغ غازی (باغ غزی)** : واقع در ۲ کیلومتری جنوب شرقی روستای کلاته تیمور با درخت های قدیمی و سر سبز گردو (جوز)، چنار ، سپیدار ، بید و درختان میوه ، آب گوارا ، سرسبزی ، فراوانی جنگل های تمشک از ویژگی های خاص آن است .
- ✓ **تنگل قوزستان** : در ۸ کیلومتری جنوب روستای کریز قرار دارد . تنگلی سرسبز و پوشیده از درختان تنومند گردو (جوز) ، سپیدار ، چنار ، بید و درختان میوه همراه با آبی گوارا . در بعضی قسمتهای این رودخانه نی زارهای طبیعی توجه انسان را بخود جلب میکند . فصل بهار ، فصل خود نمایی ارغوان های وحشی قسمت های غربی این تنگل است . قلعه ی قدیمی قوزستان نیز در این منطقه قرار دارد .
- ✓ **تنگل دربنا** : در ۴ کیلومتری جنوب روستای کریز مشابه تنگل قوزستان با طول کمتر .
- ✓ **تنگل بریدر** : در ۴ کیلومتری جنوب شرقی روستای داغی دارای درختان بسیار قدیمی و بسیار تنومند گردو و بعضی اشجار مختلف دیگر .
- ✓ **تنگل خوینه** : در ۳ کیلومتری جنوب غربی روستای قراچه و جنوب روستای پایین دره پوشیده از درختان گردو و سایر میوه ها .

۲ - رودخانه ها : غالباً تمام تنگلهها در دره هایی که آب دارند به وجود آمده اند ، که پیش از این بعضی آنها را معرفی کردیم . از این میان رودخانه های کوهسرخ تنها به رودخانه ی دائمی و پراهمیت شش تراز می پردازیم . **رودخانه شش تراز** به طول تقریبی ۳۵ کیلومتر تا محل ترازها (شش تراز) یکی از مهمترین رودخانه های در خور ذکر مناطق اطراف است .

۳ - کوه ها : از بین کوه های مرتفع و جالبی چون باغدشت ، سرسپیدار ، کرگیز و ... فقط به معرفی مرتفع ترین آنها کمراره می پردازیم .

کمراره : با ارتفاع ۲۷۷۵ متر از سطح دریا واقع در کوهسرخ - دهستان بر کوه ۴۰ کیلومتری شمالشرقی مرکز شهرستان کاشمر ، جهت کوه:شمالغربی - جنوب شرقی یکی از بهترین عرصه ها برای کوهنوردان مبتدی و حرفه ای است . با آنکه ارتفاع کمراره در مقابل ارتفاعات کشور چشمگیر نیست . پوشش گیاهی خاص این کوه از دیگر محسنات آن است : درخت بنه ، انجیر کوهی ، گیاهان خوراکی مانند پیاز کوهی ، سیر کوهی ، کنگر ، غاغرو و... و گیاهان دارویی نظیر : آویشن ، کلپوره و ...

۴ - آبگرم ها :

آب گرم باغ غازی : در ۸ کیلومتری جنوب شرقی کلاته تیمور و در انتهای تنگل غازی که از طرف خلیل آباد نیز راه دارد . آب آن از گرمای فوقالعاده ای برخوردار است و بواسطه ی مناظر زیبای اطراف آن ، همه ساله در ایام بهار و تابستان پذیرای مراجعین زیادی می باشد .

آبگرم کریز : در ۲ کیلومتری روستای کریز که بر روی جاده آسفالته منتهی به کریز واقع شده است . اطراف آن دیوار شده و سکوهایی برای آن تعبیه شده است . امتیاز آن بر سایر آبگرم های کوهسرخ این است که اولاً دسترسی به آن آسان است . ثانیاً به دلیل اینکه دیوار داشته و محفوظ است ، خانم ها نیز میتوانند استفاده کنند .

آبگرم گرمک : در ۷ کیلومتری شمال روستای کریز و ۷ کیلومتری جنوب روستای بندقراء در دره ای پر درخت و سبز واقع شده و عمده ی آب کال گرمک از آن تامین می شود .

۵ - **یخچالهای طبیعی** : معروفترین یخچال طبیعی کوهسرخ ، یخچال های طبیعی بند قراء است که در ۸ کیلومتری شمال روستا واقع شده است . البته از طرف روستای توندرد نیز راه دارد. به نظر می رسد کوه سنگی عظیمی که در محل یخچال ها قرار داشته بر اثر عاملی ریزش کرده و به تکه سنگ های بزرگی تبدیل شده است که از انباشته شدن سنگ ها روی یکدیگر ، گاه حفره ، چاله و یا چاه های عمیق ایجاد شده است . آب و برف جمع شده در زمستان در داخل این چاه ها و فضای خالی داخل آنها بر اثر جریان هوا و یا عوامل دیگری یخ می زند که در تابستان نیز این یخ ها وجود داشته و هیچ گاه آب نمی شوند. در پایین کوه مذکور چشمه ی آب بسیار سردی وجود دارد که نزدیک به دمای انجماد است .

۶ - **النگ ها** : النگ ها به چمن یا علفزار طبیعی گفته می شود که در اثر رطوبت کافی و همیشگی خاک ، همیشه سرسبز و شاداب است . النگ ها در کوهسرخ بعد از حفر چاه های کشاورزی رو به خشکی و نقصان گذاشته اند . اما هنوز بعضی النگها طراوت و شادابی خود را حفظ کرده اند که ما به مهمترین آنها یعنی **سرمغ** می پردازیم : النگ سرمغ در ۵ کیلومتری شمال روستای موشک قرار دارد ، با آنکه هیچ گاه از وجود دام برای چرا خالی نمی شود ولی همیشه مانند چمن فوتبال سرسبز است . النگ سرمغ با فضای هموار نسبتاً مسطح شبیه زمین های ورزش گلف است .

ب : آثار باستانی : در معرفی آثار باستانی بیشتر به معرفی آثاری می پردازیم که نمود بیشتری دارند و در دسترس بوده و آثار بجا مانده از آنها قابل توجه است .

۱ - **بنده شاهی** : واقع در ۸ کیلومتری جنوب غربی روستای کریز ، که بر روی رودخانه شش تراز بسته شده است . در حال حاضر با خراب و گشاد شدن دو حفره از آبراهه های پایینی سد ، آب رودخانه از آن عبور می کند . سد مذکور به قولی در قرن هفتم و به نقلی در قرن چهارم هجری احداث شده است .

گروه فرهنگی پژوهشی روستای ایور

۲ - قلعه ی دختر (قلعه ی بردارود ، بژدارو) : در یک کیلومتری غرب سد شاهی و در حاشیه رود خانه بر فراز قله ای سنگی و صعب الوصول ساخته شده است این قله متعلق به اسماعیلیان بوده است که در زمان حمله ی هلاکو تخریب و به آتش کشیده شده است .

۳ - قلعه ی پسر : در ۳ کیلومتری شمال غربی قلعه دختر ، روی کوهی بلند و خاکی ساخته شده است . این قلعه قدیمی تر از قلعه ی دختر می باشد و آثار کمتری از آن بر جای مانده است .

۴ - سرو ریوش : این سرو بسیار قدیمی که در طول سالیان متمادی آسیب های فراوان دیده است از فرزندان سرو قدیم و مقدس کاشم است . زرتشتیان ساکن در کاشمر و اطراف سرو مقدس کاشمر پس از حمله ی اعراب به ارتفاعات شمالکاشمر که منطقه ای کوهستانی و امن بود پناه آوردند و زندگی جدیدی را در این منطقه " ریوش" بنا کردند. بقایای اندک آتشان (آتشکده) قبرستان گبرها (زردتشتیان) و قنات گبری از یادگارهای ایشان در اطراف سرو ریوش است . سرو مذکور در حاشیه ی خیابان سرو ریوش ، جنب تکیه ی محترم علی اصغری قرار دارد .

۵ - قبرستان قدیمی نامق : قبرستان قدیمی نامق که تاریخ یکی از سنگهای آن به سال ۱۱۲ هجری قمری می رسد ، یکی از قدیمی ترین قبرستان های موجود و دایر در شهرستانهای اطراف است . در کنار قبرستان قدیمی نامق، قبرستان کوچک بهایی های نامق وجود دارد .

۶- قلعه قدیمی چوقان : قلعه کهنه چوقان که از آثار باستانی روستای ایور بوده ، که قدمتی از زمان صفویه داشته و در ۵ کیلومتری جنوب روستای ایور ، در کلاته چوقان (چغو) واقع است .همچنین دارای برجهای نگهبانی و آثار دیگری که الان هیچ اثری از آنها باقی نمانده و فقط سخنان پیران روستا مدعای این گفته می باشد... که به دلایل عدم توجه مسئولین و مردم ، فقط اندک اثری و نامی از آن باقی مانده است.

ج : مزار ها و مکانهای زیارتی :

۱ . مزار شیخ ابوالحسن : واقع در ۵۰۰ متری جنوب روستای نامق ، مزار مذکور در دشتی سرسبز و در کنار باغات میوه واقع شده است . شیخ ابوالحسن پدر شیخ احمد جامی نامقی است .

۲ . مزار ملا نور محمد مکی : در ۵۰۰ متری حاشیه ی جاده کاشمر به ریوش متصل به روستای مکی و در غرب آن واقع شده است . ساختمان آن از جاده بخوبی مشخص است .

۳ . مزار پشت پنجه: در ۱۰ کیلومتری شمال روستای اوندر ، متعلق به ملا محمد مغرب زمین و دو فرزندش. بنایی گلی و ساده دارد ، اطراف آن در گذشته بزرگ بوده است . کوههای اطراف این مزار از اولین و مهمترین چراگاه ها و مراتع دام پروری در کوهسرخ است . قناتی در زیر بستر کال جاری در کنار مزار ظاهر شده که حکایت از سابقه ی طولانی زندگی در آن منطقه دارد .

۴ . مزار موشک : در سمت شرقی و متصل به روستای موشک . دو اتاق در کنار مزار ساخته شده است و دور مزار بصورت قبری بزرگ دیوار شده است . روی قبر را سنگ هایی مانند سنگواره یا فسیل به شکل مجسمه ، هندوانه و اشکال دیگر پوشانده است . روی برخی از سنگ ها فسیل هایی شبیه گندم و جو دیده می شود .

۵. چهل مردان : واقع در ۲ کیلومتری جنوب شهر ریوش در چهل مردان مزاری دیده نمی شود ولی منطقه ای مورد احترام است . در قسمتی از این منطقه به نام **سم** دلدل مردم طعام نذری می دهند .

۶. **مزار تک زیارت** : واقع در روستای داغی در سمت غربی تنگل بریدر .

۷. **مزار شیخ محمد حسین اشراقی** : واقع در سرخاکای روستای ایور که شیخ محمد حسین به سال ۱۲۶۷ هجری ش در ترشیز متولد شد . پدرش حاج ملا علی ایوری از عرفا و زهاد عصر خود بود . وی که در کودکی پدرش را از دست داده بود، با همت و تشویق مادرش به تحصیل اشتغال ورزید . مقدمات را در حوزه ی علمیه ی حاج سلطان العلما گذراند . سپس برای ادامه ی تحصیل روانه ی عراق شد و در نجف اشرف ، از محضر عالمان بزرگ آن روزگار بهره ی فراوان گرفته ، به ایران برگشت و در مدرسه ی دارالفنون تهران، به عنوان استاد ادبیات مشغول تدریس شد .

گروه فرهنگی پژوهشی روستای ایور

منبع : بخشداری کوهسرخ